

Start bij De Duif:

Lieve mensen, welkom bij de stiltewandeling van Duif naar Dominicus.

Sprakeloos zijn we als we beseffen wat er gaande is in de wereld. Lijden, oorlog, onrecht, catastrofes – het aanzien van wat er gaande is: het slaat ons stil. Vandaag Goede Vrijdag is de dag waarin we stil staan bij dat onrecht.

In de Dominicus sluiten we aan bij de Goede Vrijdagviering waar Janneke Stegeman voorgaat in een Sprakeloze viering, rond het evangelie en het leed van mensen in onze samenleving, hier in Nederland en elders, in de oorlogsgebieden van Sudan en Gaza.

We lopen een route van kerk naar kerk. Onderweg nemen we een steen mee, een kiezel, een brokstuk dat we straks in de Dominicus bij het kruis zullen leggen tijdens de viering.

We staan onderweg stil bij De Mozes en Aaronkerk, de He Hua tempel, bij Ons' Lieve Heer op Solder en de Nicolaaskerk waar ik woorden zal geven aan Goede Vrijdag en Sprakeloos zijn bij onrecht en lijden. Het zijn 4 van oorsprong katholieke kerken en een boeddhistische tempel.

De geschiedenis van het Christendom is er een van onrecht en geweld. Er was onderdrukking vanuit de machtshebbers over wie een unieke religieuze beleving hadden –ketteren werden vervolgd en vermoord, de hervormingen na Luther werden een dikke honderd jaar lang besteden. Vervolgens onderdrukten hier de hervormers weer 2 eeuwen de katholieken. Zij mochten geen openbare ambten bekleden (net als de joden) en alleen schuilkerken werden gedoogd. De 4 kerken waar we langs gaan zijn allemaal gebouwd nadat het katholicisme weer openbaar mocht worden beleden.

Deze kerk, de St Willibrord binnen de Veste was daarbij de eerste nieuw gebouwde katholieke kerk in Nederland in 1796, als vervolg op schuilkerk Het Vredesduifje in de Kerkstraat, nog ruim voordat in 1853 de bisschoppelijke hiërarchie was hersteld. De kerk is altijd De Duif blijven heten in de volksmond.

De Mozes en Aaronkerk werd gebouwd vanaf 1837 tegen de schuilkerk in het Mozeshuis, nu aan de achterkant van de kerk in de Jodenbreestraat.

De Nicolaaskerk is het vervolg op schuilkerk Ons' Lieve Heer op Solder, in dezelfde tijd gebouwd als De Dominicus, rond 1884.

De Dominicuskerk staat op de plek waar voorheen schuilkerk 't Stadhuis van Hoorn stond, een schuilnaam ontleend aan de naam van het gebouw.

Tussendoor staan we ook stil bij de He Hua-tempel op de Zeedijk, of gezien de drukte – op de Nieuwmarkt voordat we langs de tempel lopen. De nonnen van Fo Guang Shan traditie wilden midden tussen de café's en de drukte van de stad hun tempel bouwen. Ze zijn afkomstig uit Taiwan,

waar de nonnen een grootse sociale beweging hebben doen opbloeien. Voor mij is de tempel een voorbeeld van hoe boeddhisme een inspiratie kan zijn voor maatschappelijk engagement.

Een stiltewandeling dus. Deze stiltewandeling is als een oefening in “erbij blijven”. Niet weglopen. Ook niet direct reageren en iets willen doen aan het onrecht. Niet in de verontwaardiging schieten en meteen een standpunt innemen. Eerst zien, durven zien hoe het duister eruit ziet, hoe het voelt in ons lijf, wat het met ons doet.

Kunnen wij stil zijn en betrokken blijven, zonder dicht te slaan of direct in de actie te willen gaan? Hoe kan stilte bijdragen aan onze warme betrokkenheid bij lijden?

We gaan op pad, ik zal voorop lopen en bij iedere heilige ruimte zal ik over stilte en sprakeloosheid spreken. En vergeet niet je steen op te rapen voor bij het kruis straks in De Dominicus.

Bij de Mozes en Aaronkerk:

We herdenken Jezus' verlatenheid, angst en dood, niet als iets uitzonderlijks of als iets dat erger is dan wat mensen nu meemaken. Het verhaal van Jezus staat voor alle verlatenheid, verraad, onrecht van de wereld, hier en nu.

Het beeld waarbij we hier stilstaan, is een uitvoering van het beroemde beeld Timothy Schmalz van Jezus als dakloze. Slechts de kruiswonden op de voeten zijn te zien. Het beeld riep nogal wat op en stond als eerst in Toronto, later in meer dan honderd steden verspreid over alle continenten van de wereld.

Bij dit beeld beseffen we: in het gedenken van de marteldood van deze ene menszoon, staan we stil bij de uitgestotenen, de gewonden, de gekruisigden, de doodgemaakten van deze wereld. In hen zien wij de oproep van Jezus om ons te verbinden met hen, de vernederden:

Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden: “Heer, wanneer hebben wij U hongerig gezien en U te eten gegeven, of dorstig en U te drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en opgenomen, U naakt gezien en gekleed? Wanneer hebben wij gezien dat U ziek was of in de gevangenis zat en zijn we naar U toe gekomen?” En de koning zal hun antwoorden: “Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de geringsten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor Mij gedaan.”

Matteus 25: 37- 40

We staan stil op de Nieuwmarkt waar nog ruimte is voor een groep om stil te staan.

Bij de Hua He tempel:

Rond het middaguur viel er duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?' ... Jezus riep opnieuw, luidkeels, en gaf de geest. Op dat moment scheurde in de tempel het voorhangsel van boven tot onder in tweeën, en de aarde beefde en de rotsen spleten.

Matteus 27: 45-46, 50-51

Als we durven kijken diep onrecht zien: een mens of een volk vernederd en vervolgd, verdreven, uitgehongerd en vermoord, dan zijn we als eerste sprakeloos. Pure ontzetting neem bezit van ons. En onze neiging is onmiddellijk iets te willen doen: ofwel ons afwenden in cynisme ofwel schreeuwen en ingrijpen. Zachtheid is niet het eerste wat opkomt.

Goede Vrijdag is een oproep om zacht te zijn, zacht en stil. De zachtheid van de stilte maakt ruimte voor onze sprakeloosheid. We staan nu vlakbij een boeddhistische tempel. Het Boeddhisme heeft mij iets essentieels geleerd, namelijk dat de zachtheid van ons hart een plek kan openen voor het werkelijk zien en onderkennen van onrecht zonder weg te lopen.

Stilte kan onze sprakeloosheid omhullen als een zorgzame moeder. Onze sprakeloosheid, de ontzetting, het niet kunnen verteren van wat je ziet, heeft een zachte plek nodig, een ontvankelijkheid ergens in ons hart opdat ze compassie kan worden.

Dat proces "accepteren" noemen is niet juist, want we zullen niet instemmen met het onrecht.

We zullen dat verschrikkelijke vasthouden als een krijsend kind: stevige warme armen om paniek heen, totdat het alchemistisch proces in gang gezet is en er een warm hart voor compassie groeit dat ons doet uitreiken. Want dat is wat we kunnen doen: sprakeloosheid omzetten tot stilte, ontzetting verteren tot compassie opdat wij zullen uitreiken en iets kunnen gaan bijdragen.

We trekken nu door de Rosse buurt, het zal druk zijn met uitgaansvolk. We lopen er doorheen, langs Ons' Lieve Heer op Solder, van de schuilkerk naar haar opvolger: de Nicolaaskerk. Daar, bij de Nicolaaskerk wachten we op eventuele achterblijvers. Houdt elkaar in de gaten of zorg dat je zelf naar de Nicolaaskerk op de Prins Hendrikkade bij het station loopt, hier aan het eind van de Zeedijk.

En vergeet je steen niet.

Bij de Nicolaaskerk:

De Goede Week, de Paasweek startte met de intocht op Palmzondag, waar Jezus wordt toegejuicht. Op woensdag zoekt Judas contact met degenen die zijn gevangename beramen – het verraad. Jezus houdt op donderdag voor het laatst een seidermaal met zijn vrienden. Hij waakt in het hof van Olijven, wordt verraden door Judas, gevangen genomen, veroordeeld, gemarteld en gedood op vrijdag.

Traditioneel worden in de kerk op Goede Vrijdag alle kaarsen uitgeblazen, behalve één. Pasen bestaat nog niet op Goede Vrijdag, op Verschrikkelijke Vrijdag weten we niet van verrijzenis. Maar er leeft altijd hoop in de harten van de mensen. Of zoals Vaclav Havel het uitdrukte:

Hoop is niet hetzelfde als optimisme.
Het is niet de overtuiging dat iets goed afloopt,
maar de zekerheid dat iets zin heeft –
ongeacht hoe het afloopt.

Wij lopen hier omdat we zeker weten dat het zinvol is om ons sprakeloos te laten slaan bij geweld en onrecht, om stil te worden, erbij te zijn omdat dat ons hart opent.

Laten we nu doorlopen naar de Dominicuskerk waar we de wandeling zullen afsluiten met elkaar voor we naar binnen gaan.

Bij de Dominicus:

Nu zijn we aangekomen bij het slot van de stiltewandeling, de viering van Goede Vrijdag in De Dominicus.

Liturgie is heiliging, en heiliging is heling, niet omdat we het lijden verheerlijken, maar omdat we ruimte en aandacht geven aan wat het meest onze liefde nodig heeft: lijden, het lijden van de mens naast je, het lijden van de wereld.

We gaan naar binnen, in stilte nemen we plaats en openen ons hart voor wat in de viering zal worden aangedragen. Ik wens ons een mooie viering toe, opdat ons hart mag verzachten en zich mag openen.

